

Civilutskottets yttrande

1981/82:6 y

om anslag till civilbefälhavarna m. m. (prop. 1981/82:100 och 102)

Till försvarsutskottet

Försvarsutskottet har

dels berett civilutskottet tillfälle att senast den 15 april 1982 yttra sig över proposition 1981/82:102 om säkerhets- och försvarspolitiken samt totalförsvarets fortsatta utveckling jämte eventuella motioner,

dels hemställt om yttrande från civilutskottet inom samma tid över proposition 1981/82:102 bilaga 11 såvitt avser civilbefälhavarna.

Civilutskottet behandlar i detta yttrande vad i proposition 1981/82:102 anförts om samordning av havsövervakning (bil. 2 s. 41), om planläggning av civilförsvarsverksamheten m. m. (bil. 2 s. 230—256), om anslag m. m. såvitt avser bostadsdepartementets verksamhetsområde (bil. 10) samt om anslag m. m. såvitt avser kommundepartementets verksamhetsområde (bil. 11).

I yttrandet behandlas även

dels den under allmänna motionstiden 1982 väckta motionen 1981/82:1988 av Kerstin Ekman och Eric Rejdnell (båda fp) vari hemställs att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om samordningen av övervakning av skärgårds- och kustområden,

dels de med anledning av proposition 1981/82:102 väckta motionerna 1981/82:

2201 av Bernt Ekinge (fp) vari hemställs att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokaliseringen av civilbefälhavarkansliet inom Östra civilområdet,

2202 av Karl-Eric Norrby m. fl. (c, fp) vari hemställs att riksdagen som sin mening uttalar att Bergslagens militär- och civilförsvarsområde bibehålls enligt nuvarande indelning,

2210 av Sven Aspling m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger till känna att Bergslagens militär- och civilförsvarsområde bibehålls intakt i enlighet med nuvarande geografiska indelning,

2219 av Göthe Knutson m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen med avslag på proposition 1981/82:102 i denna del beslutar att Bergslagens militär- och civilområde skall bibehållas,

2262 av Gösta Bohman m. fl. (m) vari såvitt nu är i fråga hemställs

(10) att riksdagen avvisar regeringens förslag om nedläggning av Bergslagens militär- och civilområde,

(22) att riksdagen hos regeringen begär att frågan om den ökande samordningen mellan civilförsvaret och den kommunala verksamheten på nytt underställs riksdagen våren 1984, mot bakgrund av de erfarenheter som vunnits av provplanläggningen,

2276 av Olof Palme m. fl. (s) vari såvitt nu är i fråga hemställs

(16) att riksdagen godkänner vad i motionen förordats beträffande resurser för civilförsvaret under perioden 1982/83—1986/87,

2283 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari såvitt nu är i fråga föreslås

(14) att riksdagen hos regeringen begär förslag om tillsättande av en kommitté för att utreda en sammanslagning av civilförsvarsstyrelsen, statens brandnämnd och riksnämnden för kommunal beredskap.

Utskottet

I proposition 1981/82:102 om säkerhets- och försvarspolitiken samt totalförsvarets fortsatta utveckling behandlas frågan om inriktningen av civilförsvarsverksamheten (bil. 2 s. 230—256).

I denna del av propositionen tas bl. a. upp *samordningen mellan civilförsvaret och den kommunala verksamheten*. I likhet med försvarskommittén anser försvarsministern att kommunerna med början senast under budgetåret 1984/85 bör ta över ansvaret för ledningen av civilförsvarsverksamheten på kommunal nivå i krig och det planlägningsansvar i fred som hänger samman härmed. För att få ytterligare underlag för en slutlig uppgiftsfördelning mellan länsstyrelserna och kommunerna anser han att en provplanläggning bör genomföras. Denna fråga bereds f. n. i regeringskansliet.

Vad i propositionen förordats har inte givit anledning till erinran i motioner i annan mån än att i motion 2262 (m) yrkande 22 föreslås att riksdagen hos regeringen begär att frågan om den ökade samordningen på nytt underställs riksdagen våren 1984 mot bakgrund av de erfarenheter som vunnits av provplanläggningen.

Riksdagen kommer ånyo att få ta ställning bl. a. till förslag om den slutliga fördelningen mellan länsstyrelserna och kommunerna om planlägningsuppgifterna i fred. Enligt vad utskottet erfarit är avsikten att riksdagen våren 1984 skall föreläggas förslag i frågan. Vad i motion 2262 (m) yrkande 22 föreslagits är sålunda tillgodosett utan någon riksdagens åtgärd.

I motion 2283 (vpk) yrkande 14 föreslås riksdagen begära förslag om tillsättande av en kommitté för att utreda en *sammanslagning* av civilförsvarsstyrelsen, statens brandnämnd och riksnämnden för kommunal beredskap.

I propositionen lämnas den upplysningen att försvarsministern och kommunministern i annat sammanhang ämnar återkomma till regeringen i frågan om en sammanslagning. F. ö. bör erinras om att räddningstjänstkommittén i sitt i oktober avlämnade betänkande (SOU 1981:82) Samhällets räddningstjänst ansett det vara en angelägen uppgift att sammanföra statens brandnämnd och civilförsvarsstyrelsen.

Den i motion 2283 (vpk) behandlade frågan om samordning av samhällets räddningstjänst övervägs således i skilda sammanhang. En riksdagens begäran enligt förslaget i motionen kan enligt civilutskottets uppfattning inte tjäna något reellt syfte.

Vad i motion 2276 (s) yrkande 16 anförts och föreslagits om civilförsvaret har, utifrån de synpunkter civilutskottet närmast har att beakta, inte givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

I propositionens bilaga 11 tas upp frågan om *civilbefälhavarnas uppgifter inom totalförsvaret*. Vad kommunministern där anfört har inte givit civilutskottet anledning till erinran.

I landet finns f. n. sex militärområden och sex civilområden. Gränserna för militär- och civilområden sammanfaller. I propositionen föreslås att *Bergslagens militärområde och civilområde* utgår ur fredsorganisationen år 1986.

I flera motioner föreslås att Bergslagens militär- och civilområde skall bibehållas. Förslag med denna innebörd tas upp i motionerna 2202 (c, fp), 2210 (s), 2219 (m) och 2262 (m) yrkande 10.

Civilutskottet, som närmast har att behandla frågan om ett bibehållande av Bergslagens civilområde, anser att denna fråga blir beroende av riksdagens ställning till frågan om Bergslagens militärområde skall bestå. Denna senare fråga faller närmast under försvarsutskottets bedömning. I de ovannämnda motionerna förs fram förslag om ett bibehållande av Bergslagens militärområde.

Civilutskottet anser att den principen inte bör överges som tidigare väglett statsmakterna vid bedömningar om försvarets högre regionala ledningsnivå och som innebär att indelningen i militär- och civilområden bör sammanfalla om inte mycket starka skäl talar däremot.

I bilaga 11 behandlas även *anslag till civilbefälhavarna* för budgetåret 1982/83. Frågan om den slutliga anslagsbelastningen blir, enligt vad kommunministern anfört, bl. a. beroende av den takt i vilken medel kan frigöras vid andra civila totalförvarsmyndigheter. Anslagsberäkningen utgår också från att Bergslagens civilområde dras in år 1986. Båda dessa frågor blir enligt civilutskottets uppfattning beroende av riksdagens beslut på grundval närmast av försvarsutskottets beredning. Vad i övrigt anförts om anslag till civilbefälhavarna har inte givit civilutskottet anledning till erinran.

I motion 2201 (fp) föreslås riksdagen som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om *lokaliseringen av civilbefälhavarkansliet inom Östra civilområdet*. Motionären anser att motiv finns för en flyttning av kansliet från Stockholm till Strängnäs bl. a. därför att det enligt motionärens uppfattning synes ofrånkomligt att civilbefälhavarkansliet måste söka sig nya lokaler.

Civilutskottet har 1980 (CU 1979/80:7 y) och 1981 (CU 1980/81:24) haft att ta ställning till motionsförslag om flyttning av civilbefälhavarkansliet

i Östra civilområdet från Stockholm och vid båda tillfällena enigt avstyrkt motionsförslagen. Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning.

Vad i propositionen (bil. 10) anförts om *anslag till lantmäteriverket* såvitt avser försvarsberedskap samt om verksamheten inom programmet försvarsberedskap föranleder inget uttalande från civilutskottet.

I detta yttrande tar utskottet slutligen upp frågan om *organisationen av havsövervakningen m. m.* I den under allmänna motionstiden 1982 väckta motionen 1988 (fp) hemställs att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna vad i motionen anförts om samordningen av övervakning av skärgårds- och kustområden. Motionärerna anför bl. a. att starka skäl talar för en tillämpning i utnyttjandet av sjöbevakningsresurserna enligt det i Danmark tillämpade systemet. Huvudansvarig för sjöbevakningen där är den danska marinen.

I betänkandet Ren Tur (SOU 1979:43—45) föreslogs att sjöfartsverket och tullverkets kustbevakning skulle slås samman till en ny organisation. Statskontoret har, på regeringens uppdrag, tagit fram ytterligare underlag för ärendets fortsatta beredning. Även statskontoret anser att ett sammanförande bör ske. Vidare anser statskontoret att den nya organisationen skall ges en helt ny ledningsorganisation uppbyggd kring marinens nya radarstyrda sjöövervakningscentraler. Ett försök med en gemensam informationscentral för sjöövervakning pågår i Malmö.

Förslaget i motion 1988 (fp) ligger i linje med statskontorets förslag i vad avser ledningsorganisationen. Beträffande förslaget i motionen att marinen skulle vara huvudansvarig för sjöbevakningsresurserna anser civilutskottet att det inte finns tillräckliga skäl för ett i motionen begärt tillkännagivande därom. Bl. a. bör pågående försöksverksamhet avvaktas. Enligt civilutskottets uppfattning torde det f. ö. vara möjligt att för sjöövervakning utnyttja marinens resurser utan att ledningsansvaret för övervakningen åvilar marinen. Civilutskottet vill erinra om vad i propositionen 1981/82:102 anförts (bil. 2 s. 41) om att marinens, tullverkets och sjöfartsverkets resurser bör ytterligare samordnas i avsikt att effektivisera övervakning och rapportering. Försvarsministern redovisar sin avsikt att efter samråd med kommunikations- och handelsministrarna återkomma till regeringen i frågan.

Stockholm den 15 april 1982

På civilutskottets vägnar
KJELL A. MATSSON

Närvarande: Kjell A. Mattsson (c), Per Bergman (s), Rolf Dahlberg (m), Oskar Lindkvist (s), Kerstin Ekman (fp), Lars Henrikson (s), Knut Billing (m), Thure Jadestig (s), Sven Eric Åkerfeldt (c), Maj-Lis Landberg (s), Bertil Danielsson (m), Birgitta Dahl (s), Kerstin Andersson i Hjärtum (c), Magnus Persson (s) och Bertil Dahlén (fp).